

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den europæiske bosættelseskonvention med tilhørende protokol, undertegnet i Paris den 13. december 1955.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 77, fremsættelsen i tidenden sp. 35).

Sagen sattes til forhandling.

Frode Jakobsen: Den idé, som ligger bag den europæiske bosættelseskonvention, er lige så gammel som Europarådet selv. I den første begejstring efter Europarådets oprettelse var der mange, der anså det for et ideal at nå frem til noget i retning af et europæisk statsborgerskab. Jeg siger idealet, for selv de ivrigste indså straks, at dette i hvert tilfælde kun kunne være fremtidsmusik. Jeg er selv ikke i tvivl om, at en overilet nedbrydning af alle skranker snarere vil komme til at give bagslag i form af en irritation mellem folkene end fremme det, som er det vigtigste af det hele, følelsen af fællesskab mellem de europæiske folk. Resultatet er derfor blevet meget, meget mere beskedent.

Hvis man skal sige noget mod den foreliggende konvention, er det snarest, at overenskomsten er så beskeden, at den overhovedet ingenting forandrer; men konventionen må ses som en af de mange, der er afsluttet gennem Europarådet, og som vi naturligvis må være med til. Det er ikke en af de mest betydningsfulde af dem, men til gengæld vel en, som alle uden betænkeligheder kan gå med til. Man skulle ikke synes, at det havde været nødvendigt med så lang en vej for så beskeden en ting. Tanken er fremført i udenrigsministerkomiteen i 1950 af den italienske udenrigsminister Sforza; overenskomsten er undertegnet af alle landene minus Irland i 1955, og hvis vi nu ratificerer i 1960, bliver det som det næstførste land i Europa.

Hvis jeg har kritiske bemærkninger til konventionen, er det, at den indeholder for lidt i forhold til de store ord i præamblet, men jeg forstår godt, at man har ønsket at gå varsomt frem og lade udviklingen vise, hvad de europæiske folk er modne til, så

at man ikke risikerer bagslag for samarbejdets idé, og vi har selv for bare et år siden fundet det nødvendigt at indføre indskrænkninger i retten til at erhverve fast ejendom i Danmark for folk, som ikke er bosat her.

Hvor meget vi end hylder princippet om fri bevægelighed, og hvor meget vi end ønsker fri bevægelighed, når det drejer sig om dansk foretagsomhed i andre lande, så er der en række praktiske hensyn at tage, også nationale hensyn, især for et lille land, der ligger som nabo til et stort land, som oven i købet er overbefolket. Vi vil jo nok europæisk samarbejde, men vi vil ikke viskes ud.

Man kan da spørge, om der slet ingenting sker ved denne konvention, for i så fald kunne vi lige så godt lade være med at ratificere den. Uden at være specialist i bosættelsesproblemet tror jeg, man kan sige, at det positive i konventionen er ikke, at landene ophæver hindringerne for bevægelsesfriheden i Europa, men at de lover hinanden ikke at indføre nye hindringer. Det er altså ikke nogen bevægelse fremad, men et stoppesystem, der hindrer os i en dag at rutsche baglæns.

Selv på det punkt er der reservationer, som må bevirke, at endog de mest betænkelige kan gå med. Jeg vil håbe, at den højtærede udenrigsminister, når vi nu har ratificeret, i Europarådets ministerkomité vil presse på for at få de andre lande til at gøre det samme, for hvis konventionen bare tiltrædes af Danmark og Norge, er den for det første ikke gyldig — der skal 5 lande til — og for det andet går den jo ikke engang så vidt, som Danmark og Norge i forvejen er gået tilsammen.

Jeg har ikke et fuldstændigt overblik over det i øjeblikket, men jeg er klar over, at en række andre europæiske konventioner ligger hen på samme måde. Jeg håber, at udenrigsministeren også vil se på det. Det europæiske samarbejde er dels ude i et dødvande i dag, dels inde i en krise på grund af kløften mellem de seks og de syv. Løsningen på de store problemer kan være svær, men lad os i hvert tilfælde, så hurtigt som det er muligt, tage de mange små skridt, som der ingen betænkelighed kan være ved, og lad os blot ikke bilde os ind, at det er nok.

Det er i den ånd, jeg på socialdemokrati-

[Frode Jakobsen.]

ets vegne anbefaler, at vi vedtager dette forslag til folketingsbeslutning.

Per Federspiel: Det kan jo ikke betegnes som nogen overilet handling af den høje regering, at man nu i dag, ved udgangen af 1960, forelægger en konvention, som er undertegnet for 5 år siden. Den er hidtil kun ratificeret af Norge, men grunden til, at den i så ringe omfang er ratificeret, hænger måske sammen med, at den i hvert fald i en gruppe af lande i Europa allerede er forældet. Jeg sigter her til de seks lande, der er langt videre fremme i den integrationsproces, som også denne konvention er udtryk for.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Frode Jakobsen i, at måske det væsentligste i denne konvention er bestemmelsen om, at man herefter ikke må indføre yderligere begrænsninger i den frie bevægelighed mellem de europæiske folk, men den understreger tillige på en række områder det, som jo må være målet for at skabe et betrygget Europa, at de vesteuropæiske lande i så vidt omfang som muligt skal betragtes som en enhed.

Jeg skal ikke komme ind på konventionens enkeltheder. Jeg tror, det vil være rigtigt, at vi i et udvalg i en kort behandling gennemgår de områder, hvor denne konventions bestemmelser berører den gældende lovgivning. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Frode Jakobsen sagde, at der er adgang til at tage forbehold, men det er jo nok ikke nogen særlig pyntelig fremgangsmåde at tiltræde en konvention og derefter udhule den ved at tage forbehold. Det forekommer mig rigtigt, at vi går ind i den i fuld klarhed over, hvad den dækker, hvad dens målsætning er, og søger at indrette vor lovgivning efter denne målsætning i takt med de øvrige europæiske lande. Den indfører ikke, så vidt jeg kan se, nogen udvidelse af de rettigheder, vi normalt udstrækker til udlændinge, der bosætter sig her i landet, men den giver måske visse forpligtelser til i højere grad, end tilfældet ofte har været, at behandle andre europæiske landes statsborgere, som om de var vore egne.

Jeg beklager, at den højtærede udenrigsminister ikke er her, fordi jeg atter en gang,

som jeg så ofte tidligere har gjort det, må kritisere et punkt i oversættelsen. Det drejer sig om artikel 1, hvor man utvivlsomt ikke har ramt den engelske og franske tekst helt rigtigt, når man taler om de begrænsninger, der kan være tale om,

„hvor dette ville stride imod retsordenen, hensynet til den nationale sikkerhed, den offentlige sundhed eller moralen“.

Jeg tror, der er en lidt generel betragtning. Det, der står i de autentiske tekster, er „den offentlige sundhed eller moral“. Det drejer sig altså kun om en begrænsning af hensyn til den offentlige moral og ikke af hensyn til moralen i al almindelighed.

På mit partis vegne kan jeg tilsige vor medvirken til ratificeringen af denne konvention, som det er på høje tid, at vi gennemfører; men jeg mener som sagt, at det er rigtigt, at vi gennemgår de enkelte bestemmelser i udvalget.

Ole Bjørn Kraft: Det konservative folkeparti er i princippet enig i denne konvention, og vi ønsker den fremmet, thi den er et skridt frem mod det fremtidens Europa, som det må være vort århundredes store opgave at give form. Det er ganske klart, at for at nå til det større fællesskab, som det ærede medlem hr. Frode Jakobsen taler om, må nye veje betrædes, og denne konvention er en af disse veje. Man kunne måske nøjes med at sige, at den er et af de nødvendige skridt fremad også til at underbygge tanken om et europæisk medborgerskab. Men når man går disse skridt og betræder disse nye veje, er det også nødvendigt at gå med varsomhed og ikke unødigt kalde på modstand, og ikke mindst bør der ved en beslutning af denne karakter være fuld klarhed over, hvad beslutningen indeholder, hvilke konsekvenser den vil få for det land, der tiltræder den, for dets erhvervsliv og for de enkelte mennesker. Vi, der ikke har deltaget i forberedelsen af denne konvention, ser gerne visse punkter yderligere oplyst. Jeg skal nævne nogle af dem.

Det fremgår af de bemærkninger, jeg her har gjort, at jeg er enig med det ærede medlem hr. Per Federspiel i, at en udvalgsbehandling vil være nødvendig for at få disse spørgsmål klarlagt, thi der er en vis ubestemthed over konventionens formulering, og det samme gælder dels den højt-

[Ole Bjørn Kraft.]

ærede udenrigsministers bemærkninger i fremsættelsen, dels bemærkningerne til selve forslaget.

Også jeg vil gerne beklage, at den højtærede udenrigsminister ikke er til stede i tinget i dag. Jeg synes, det er en god regel, at en minister selv er til stede i tinget, når et forslag, som han har fremsat enten mundtligt eller skriftligt, behandles, for at han kan svare på de spørgsmål, som bliver stillet, og også fordi det er naturligt, at en minister forsvare sine egne forslag.

Den højtærede udenrigsminister udtalte i fremsættelsen, at denne konvention næppe på afgørende punkter går videre end den faktisk bestående tilstand. Det er ikke en meget klar og bestemt måde at udtale sig på: „næppe på afgørende punkter“, og på tilsvarende måde står der i bemærkningerne, at den næppe i praksis går videre. Det forekommer mig, at denne måde at karakterisere konventionen på skaber en vis uklarhed, som senere kan give anledning til vanskeligheder, fordi man altid vil kunne hævde: ja, vi har dog heller ikke sagt, at den gik videre; vi har ikke sagt, at den på afgørende punkter gik videre. Derfor mener jeg, det er nødvendigt at få dette nærmere belyst under en udvalgsbehandling.

Jeg vil også gerne have nogle oplysninger om indholdet af de tagne forbehold. Der er f. eks. artikel 12. Jeg vil gerne vide, hvilken holdning Danmark har indtaget til de heri indeholdte bestemmelser. Jeg har ikke kunnet få et klart indtryk af det ved at læse bemærkningerne til forslaget.

Der er også andre spørgsmål, som det måske havde været muligt for udenrigsministeren at besvare, hvis han havde været til stede; man kan ikke forlange, at en anden minister på samme måde skal være inde i disse spørgsmål. Hvorledes er denne konventions forhold til EFTA? EFTA-konventionen fastsætter jo bestemte regler med hensyn til erhvervsvirksomhed inden for de syv landes frihandelsområde. Og hvordan er forholdet til Romtraktatens bestemmelser

på disse områder? Det er nødvendigt for os at få et billede af, hvorledes stillingen vil være på disse områder.

Jeg vil gerne yderligere spørge: er der noget håb om, at de fem nødvendige stater snart vil have ratificeret denne konvention? Den er foreløbig alene ratificeret af Norge. Ved man i regeringen, bliver jeg nødt til at spørge, hvorledes stillingen er i de andre lande? Er der håb om en snarlig ratifikation af det nødvendige antal lande, så konventionen kan træde ud i livet?

Vi vil som sagt meget gerne både principielt og på anden måde støtte de tanker, der er nedfældet i denne konvention. Vi vil også medvirke til dens ratifikation, men vi finder, at inden dette kan ske, må vi under en udvalgsbehandling have oplysning om en række af de spørgsmål, jeg her har nævnt. I øvrigt tilsiger vi en velvillig behandling.

Helge Larsen: Der er allerede gjort rede for denne konventions ret begrænsede rækkevidde. Jeg skal deltage i ønsket om under en udvalgsbehandling at se nærmere på rækkevidden af de forbehold, der er taget.

Jeg deler ganske de synspunkter, der er fremsat med hensyn til det ideelle formål, som ligger bag denne konvention fra Europarådets ministerråd, og jeg skal på mit parits vegne anbefale den til ratifikation.

Aksel Larsen: Så vidt jeg har kunnet sætte mig ind i sagen, er det min opfattelse, at det er rigtigt, hvad den højtærede udenrigsminister har sagt i sin fremsættelse, at denne konvention næppe på afgørende punkter går videre end den faktisk bestående tilstand i medlemslandene. Da dette er forholdet, da Danmark agter at tage visse forbehold — vi kan jo tale nærmere om dem i udvalget — og da der også for alle tilfældes skyld er opsigelsesmuligheder i konventionen, mener min gruppe at kunne tilsige velvillig behandling af det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Jeg har lidt svært ved at forstå, at det

[Aksel Larsen.]

ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft synes, det er uklart, hvad der er sagt af ministeren og står i bemærkningerne. Det er rigtigt nok, at ministeren har sagt, at den næppe på afgørende punkter går videre end den faktisk bestående tilstand i medlemslandene; men ministeren tilføjede, at for Danmarks vedkommende medfører den ikke forpligtelser, som ikke normalt tilgodeses ved behandlingen af udlændinge her i landet. Deri ser jeg ikke noget forbehold, og så vidt jeg har kunnet bedømme forholdene, som jeg kender dem, sammenholdt med konventionens bestemmelser, er det min opfattelse, at denne fremstilling af ministeren er rigtig.

Jeg kan intet have imod, at sagen behandles i et udvalg, tværtimod, og jeg tillader mig i øvrigt at sige, at når forholdet nu er det, at den kun er ratificeret af Norge og nu foreslås ratificeret af Danmark, kan jeg ikke se, at en udvalgsbehandling haster så forfærdelig meget. Man bør i udvalget ved regeringens hjælp undersøge, hvorledes andre regeringer stiller sig, om der er udsigt til, at konventionen i nogenlunde nær fremtid vil blive ratificeret af flere lande. Hvis der ikke er udsigt til det, haster det jo ikke så forfærdelig med at gøre den færdig her.

Det er jo ikke sådan, at jeg med meget stor begejstring hilser, at man her har en konvention, der kun vedrører den ene halvdel af Europa. Jeg kunne ønske, at man gjorde noget for at få denne deling af Europa ophævet, så vidt det overhovedet er muligt; men på den anden side kan jeg ikke se andet, end at det kan være ikke alene ikke skadeligt, men formentlig endda gavnligt, at vi får en sådan aftale, i hvert fald for de lande, der har været med til at udarbejde forslaget til denne konvention.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Også jeg beklager, at den højtærede udenrigsminister ikke kan være til stede ved denne lejlighed — han har ganske gode grunde dertil; det er ikke, fordi han frygtede at møde folketinget i denne sag — jeg beklager det, fordi jeg tror, at den højtærede minister ville have været i stand til at besvare den række af spørgsmål, der er stillet, og som

jeg derimod ikke er i stand til at besvare.

Jeg må herunder oplyse, at det er ikke for regeringen oplyst, at man i udenrigsministeriet har noget kendskab til, hvorledes andre stater stiller sig til en ratifikation af denne bosættelseskonvention; men jeg kunne måske gøre den betragtning gældende, at det vel har nogen betydning, at endnu et land ratificerer, og jeg vil være enig med det ærede medlem hr. Frode Jakobsen i, at udenrigsministeren i ministerkomiteen må presse på i retning af, at andre stater følger med.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel gjorde en bemærkning om oversættelsen. Rent umiddelbart synes jeg, det lød overordentlig rigtigt, hvad det ærede medlem sagde, og jeg skal med megen flid søge at få den højtærede udenrigsminister til at beskæftige sig med dette meget intrikate spørgsmål, for jeg erkender, at hvis det drejer sig om den private moral, bliver det overvejende betænkeligt.

Til det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft vil jeg gerne sige, at det er rimeligt, når der rejses forskellige spørgsmål, at sagen behandles i et udvalg, og jeg kan på udenrigsministerens vegne — uden at have spurgt ham — afgive bindende løfte om, at han gerne vil møde i udvalget og give alle nødvendige oplysninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Frode Jakobsen: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 13. januar 1960 i Bagdad afsluttet handelsoverenskomst mellem Danmark og Irak.

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 57, fremsættelsen i tidenden sp. 37).